

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-
гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

2022р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Микола ШИНКАРИК

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Педагогіка»

ступінь вищої освіти – молодший бакалавр

галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність – 053 Психологія

освітньо-професійна програма – «Психологія»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	2	2	28	28	3	4	87	150	2	-

31.08.2022р.

Тернопіль – ЗУНУ
2022

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки молодшого бакалавра галузі знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 9 від 26.05.2021 р.)

Робочу програму склала: доцент кафедри психології та соціальної роботи, кандидат філософських наук **Рудакевич Оксана Мирославівна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., доцент

Андрій ГІРНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Психологія», протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності д.психол.н., професор

Анатолій ФУРМАН

Форма навчання	Курс	Семестр	Година (год.)	ІРС (год.)	ІРІС (год.)	Семестр роботи (год.)	Пром. (год.)	Заняття (год.)	Екз. (год.)
Дневна	2	2	28	28	3	4	87	130	2

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Педагогіка»

1. Опис дисципліни «Педагогіка»

Дисципліна «Педагогіка»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни - Вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	спеціальність 053 «Психологія» освітньо-професійна програма «Психологія»	Рік підготовки: Денна - 2 Семестр: Денна - 2
Кількість змістових модулів - 2	Ступінь вищої освіти – молодший бакалавр	Лекції: Денна - 28 год. Практичні заняття Денна - 28 год.
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: Денна - 87 Тренінг - 4 Індивідуальна робота - 3
Тижневих годин – 10,7, з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю - залік

2. Мета і завдання дисципліни «Педагогіка»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Педагогіка» є засвоєння студентами основних положень і проблематики сучасної педагогіки; формування досвіду самооцінки і самоаналізу педагогічних явищ і ситуацій, умінь моделювати навчально-виховний процес, системне педагогічне мислення та професійну компетентність і майстерність.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка» є:

- оволодіння основними поняттями і категоріями, системою педагогічних знань;
- формування умінь визначати суть провідних концепцій виховання особистості;
- формування умінь застосовувати методи педагогічного дослідження, конструювати цілі, зміст, методи, засоби і форми навчального-виховного процесу;
- формування умінь регулювати навчально-виховну взаємодію із суб'єктами педагогічного процесу; аналізувати та оцінювати процес і результат навчання і виховання;
- забезпечення формування гуманістичної спрямованості майбутнього вчителя, творчого підходу до здійснення педагогічної діяльності;
- формування умінь використовувати продуктивні технології навчання і виховання.

Завдання лекційних занять полягають в оволодінні:

- основними поняттями і категоріями, системою педагогічних знань;
- історією виникнення, становлення педагогіки як науки, станом її сучасного розвитку та актуальними проблемами;
- суттєвими ознаками особистості як педагогічного феномену, основними факторами, що впливають на її формування і розвиток;
- особливостями національної системи виховання, шляхами її реалізації в педагогічній практиці;

- специфікою виховного процесу як педагогічного явища, його закономірностями, особливостями організації в різних типах освітніх закладів;
- сутністю родинного виховання, його взаємозв'язком із суспільним вихованням на різних вікових етапах розвитку дитини;
- сутністю дидактики як галузі педагогіки, що досліджує проблеми навчання;
- своєрідністю навчання як виду пізнавальної діяльності, його суттєвими особливостями, закономірностями та специфікою організації в різних типах освітніх закладів.

Завдання практичних занять полягають у тому, щоб навчити студентів застосовувати набуті теоретичні знання на практиці, виробити практичні навички і вміння ефективної професійної діяльності.

Завдання проведення практичних занять:

- розвивати у студентів стійкий науковий інтерес до предмету;
- навчити виявляти різноманітні якості, психологічні та психофізіологічні особливості, риси особистості;
- поглибити, засвоїти та перевірити на практиці теоретичні знання, одержані на лекціях.
- сформувані вміння визначати суть провідних концепцій виховання особистості;
- сформувані вміння застосовувати методи педагогічного дослідження, конструювати цілі, зміст, методи, засоби і форми навчально-виховного процесу;
- сформувані вміння регулювати навчально-виховну взаємодію із суб'єктами педагогічного процесу; аналізувати та оцінювати процес і результат навчання і виховання;
- забезпечити формування гуманістичної спрямованості майбутнього вчителя, творчого підходу до здійснення педагогічної діяльності;

2.3. Передумови для вивчення дисципліни

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: Теорія та історія психології, Загальна психологія, Вікова і педагогічна психологія, Соціально-психологічний практикум.

2.4. Результати навчання

Навчити студентів застосовувати теоретичні знання з педагогіки у практичній діяльності психолога; розробляти практичні рекомендації, спрямовані на вирішення соціально-психологічних проблем; сформувані вміння використовувати продуктивні технології навчання і виховання.

3. Зміст дисципліни «Педагогіка»

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки. Дидактика

Тема 1. Педагогіка – наука про виховання людини. Предмет і основні завдання педагогіки

Педагогіка як наука про виховання людини. Стадії розвитку педагогіки. Народна педагогіка – «золотий фонд» педагогічної науки. Предмет педагогіки. Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта, педагогічний процес. Понятійний апарат педагогіки. Джерела педагогіки.

Структура педагогічної науки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Напрями розвитку сучасної педагогіки: педагогіка співробітництва, особистісно зорієнтована педагогіка, педагогіка рефлексії, психопедагогіка особистості та ін.

Тема 2. Розвиток, формування, соціалізація і виховання особистості

Розвиток і формування особистості як педагогічна проблема. Напрями розвитку людини: анатомо-фізіологічний, психічний і соціальний. Особливості розвитку особистості. Види формування особистості: стихійне, цілеспрямоване, самоформування.

Інститути соціалізації. Механізми і засоби соціалізації. Взаємозв'язок процесів виховання і розвитку. Роль навчання у розвитку особистості. Діяльність і спілкування, їх

роль у формуванні особистості. Вікові етапи в розвитку особистості школяра. Типологічні особливості учнів різного віку. Індивідуальні відмінності та їх урахування в навчально-виховному процесі.

Аналіз зарубіжних теорій розвитку і формування особистості.

Тема 3. Педагогічний процес. Технологія цілісного педагогічного процесу

Поняття про педагогічний процес. Педагогічний процес як система. Структура і основні компоненти педагогічного процесу, його цілісність. Рушійні сили педагогічного процесу і його діалектика. Формування базової культури особистості у цілісному педагогічному процесі.

Загальні властивості, закони та закономірності педагогічного процесу. Взаємозв'язок виховання, навчання і розвитку. Зумовленість виховання і навчання суспільними потребами і умовами. Єдність виховання і самовиховання, викладання і учіння. Визначальна роль діяльності і спілкування у вихованні і навчанні. Розвивальний і виховуючий характер навчання. Врахування у педагогічному процесі вікових та індивідуальних особливостей учнів. Взаємозв'язок особистості і колективу у педагогічному процесі. Взаємозв'язок змісту, форм і методів у педагогічному процесі.

Поняття про принципи педагогічного процесу. Принципи організації педагогічного процесу. Принципи управління діяльністю вихованців.

Технологія цілісного педагогічного процесу. Етапи педагогічного процесу. Прогнозування і проектування педагогічного процесу. Організація педагогічного процесу. Управління педагогічним процесом. Сучасні технології педагогічного процесу.

Тема 4. Предмет і основні категорії теорії навчання

Поняття про дидактику. Предмет дидактики. Основні категорії дидактики: навчання, освіта, самоосвіта, викладання, учіння, мета, завдання, закономірності, принципи, методи, прийоми, засоби, форми, результати навчання, знання, уміння, навички.

Навчання як підсистема цілісного педагогічного процесу. Характеристика процесу навчання як цілісної системи. Компоненти процесу навчання: цільовий, стимулююче-мотиваційний, змістовий, операційно-дійовий, емоційно-вольовий, контроль-регулюючий, оціночно-результативний.

Двосторонній характер процесу навчання. Характеристика викладання як діяльності вчителя, її основні елементи: планування, організація, стимулювання, контроль і регулювання, аналіз результатів. Учіння як пізнавальна діяльність школяра у цілісному процесі навчання. Структура процесу засвоєння знань. Мотивація учіння. Мотиви навчання школярів, їх характеристика. Пізнавальний інтерес у навчанні, способи його формування. Стимулювання учіння.

Основні функції навчального процесу: освітня, виховна і розвивальна, їх єдність та шляхи реалізації. Цілі навчання. Особистісно-зорієнтована освіта та навчання.

Тема 5. Закономірності, принципи і правила навчання

Поняття про закономірності навчання. Зовнішні і внутрішні закономірності навчання, їх характеристика. Принципи навчання як системотвірна категорія дидактики. Система дидактичних принципів.

Характеристика загальноприйнятих принципів навчання (цілеспрямованості, науковості, систематичності і послідовності у навчанні, зв'язку навчання з життям, індивідуально-особистісного підходу, доступності у навчанні, наочності, свідомості та активності учнів, емоційності навчання, міцності знань, виховуючого навчання, врахування вікових особливостей учнів) та шляхи їх реалізації у процесі навчання.

Взаємозв'язок і взаємообумовленість принципів навчання. Умови ефективної реалізації вимог дидактичних принципів. Правила навчання. Взаємозв'язок принципів і правил навчання.

Тема 6. Зміст освіти у сучасній школі

Загальна характеристика змісту освіти: суть змісту освіти, соціальні вимоги до змісту освіти, джерела і фактори, що детермінують формування змісту освіти. Принципи визначення та структурування змісту освіти в сучасних умовах. Критерії відбору змісту загальної освіти. Педагогічні проблеми гуманізації змісту освіти.

Види освіти (за спрямуванням): загальна, професійна, політехнічна.

Освітня система в Україні: дошкільна освіта, середня освіта, професійна освіта, позашкільна освіта, вища освіта, післядипломна освіта, самоосвіта. Закон України «Про загальну середню освіту». Види освіти (за обсягом): початкова, базова, повна загальна середня і професійна. Обов'язковою в Україні є повна загальна середня освіта. Концепція 12-річної загальноосвітньої школи.

Шляхи подолання перевантаженості учнів. Тенденції вдосконалення змісту освіти у сучасній школі. Аналіз змісту освіти у зарубіжній школі.

Тема 7. Загальні методи навчання. Основні види навчання та їх характеристика

Поняття про методи і прийоми навчання. Функції методів навчання. Різні підходи до характеристики методів навчання: методи навчання як способи залучення до безпосередньої практичної діяльності; як способи передачі навчальної інформації; як способи спільної діяльності вчителя і учнів із досягнення поставлених дидактичних завдань; як способи організації пізнавальної діяльності учнів; як способи стимулювання пізнавальної діяльності.

Різні підходи до класифікації методів навчання: за джерелами передачі й сприйняття навчального матеріалу; за основними дидактичними завданнями; за характером пізнавальної діяльності учнів; за логікою передачі й сприймання навчальної інформації; за ступенем керівництва навчальною роботою учнів тощо.

Цілісний підхід до класифікації методів навчання. Поняття про дидактичні засоби навчання. Проблема вибору методів і засобів навчання та їх комплексного застосування. Методи навчання у зарубіжній теорії і практиці.

Особливості пояснювально-ілюстративного навчання (типу навчання, при якому пізнавальна діяльність учнів носить репродуктивний характер).

Проблемне навчання. Основи програмованого навчання. Ідеї розвивального навчання в педагогічній діяльності вчителів-новаторів. Особливості модульного навчання. Поняття про модуль у педагогіці. Структура змістового модуля: цільовий, змістовий, оперативний, методичний, контрольний блоки. Комп'ютерне навчання. Дистанційне навчання.

Вибір учителем виду навчання. Педагогічне керівництво навчальною діяльністю учнів.

Тема 8. Форми організації навчального процесу. Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів

Поняття про форми організації навчання. Типологія і структура уроку. Макро – і мікроструктура уроку. Система уроків за дидактичними цілями: урок засвоєння нових знань; урок формування вмінь і навичок; урок застосування знань, умінь і навичок; урок узагальнення і систематизації знань; урок перевірки, оцінювання і корекції знань; комбінований урок.

Підготовка вчителя до уроку. Нетрадиційні уроки та їх дидактичні цілі. Характеристика нетрадиційних уроків. Передовий досвід проведення уроків у загальноосвітній школі. Шляхи підвищення ефективності уроку.

Позаурочні форми навчання та їх характеристика. Позакласна навчально-пізнавальна діяльність

Форми організації навчання у зарубіжній практиці.

Суть і значення контролю. Оцінювання навчальних досягнень учнів як дидактична проблема. Основні функції оцінювання навчальних досягнень учнів: контролююча, навчальна, діагностична, виховна. Види оцінювання: попереднє, поточне, тематичне. Рівні

засвоєння знань. Рівні навчальних досягнень учнів, їх характеристика. Підсумкове оцінювання. Тематична атестація, вимоги до її організації та проведення. Державна підсумкова атестація школярів. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Дванадцятибальна система оцінювання.

Моніторинг у системі загальноосвітньої підготовки.

Аналіз причин неуспішності навчання. Дидактичні засоби запобігання та подолання неуспішності у навчанні.

Контроль успішності учнів у зарубіжній школі.

Змістовий модуль 2. Теорія виховання

Тема 9. Зміст національного виховання. Основні напрями виховання

Поняття змісту виховання. Проблема змісту виховного процесу у сучасній школі. Сутність та особливості національної системи виховання.

Зміст національного виховання як системи цінностей, що включає в себе абсолютні вічні (загальнолюдські), національні, громадянські (демократичні), родинні цінності та цінності особистого життя.

Характеристика основних напрямів виховання.

Народна педагогіка про зміст виховання. Українська виховна система у контексті світових культурних процесів.

Аналіз змісту виховання у школах зарубіжних країн.

Тема 10. Загальні методи виховання. Організаційні форми виховної роботи

Поняття про методи, прийоми і засоби виховання. Різні підходи до класифікації методів виховання. Система методів виховання.

Індивідуально-особистісний підхід при використанні методів виховання. Прийоми індивідуального виховного впливу. Рівні виховуючих відносин (підпорядкування, співробітництво, співтворчість) та основні прийоми їх формування.

Взаємозв'язок методів виховання, умови їх оптимального вибору та застосування. Народна педагогіка про методи виховання. Аналіз методів виховання у зарубіжній школі.

Виховання учнів у процесі навчальних занять. Виховний потенціал уроку.

Форми організації позаурочної роботи. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи, їх характеристика. Словесні, наочні, практичні форми виховної роботи, їх характеристика. Комплексні форми виховання. Взаємозв'язок різних форм позаурочної роботи.

Перспективні форми виховної роботи та їх характеристика, технологія підготовки і проведення. Особливості використання перспективних форм виховної роботи в національній школі.

Використання народних традицій, звичаїв і обрядів у сучасному виховному процесі. Класифікація національних традицій, форми їх використання.

Характеристика дитячо-молодіжних організацій: Пласт, Асоціація Гайдів України, «Сокільський доріст», Федерація дитячих організацій України, молодіжні козацькі об'єднання «Юнацька січ», «Юні козаки», «Джура» тощо. Їх роль у сучасному виховному процесі. Актуальні проблеми дитячого та юнацького руху.

Пошук нових форм позакласної виховної роботи у сучасній школі.

Тема 11. Колектив і особистість в умовах демократичного суспільства

Теорія колективу на сучасному етапі розвитку вітчизняної та зарубіжної педагогіки. Колектив як фактор виховання учнів.

Поняття про дитячий колектив, його ознаки, функції. Основні типи дитячих колективів. Структура колективу. Загальношкільний і первинний колективи, їх структура. Офіційна і неофіційна структура колективу.

Особливості діяльності і спілкування у колективі. Взаємовідносини колективу й особистості. Порівняльний аналіз поглядів А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського на становлення особистості у колективі. Єдність індивідуального і колективного підходів у вихованні школярів.

Умови створення дитячого колективу. Передумови, які забезпечують ефективний вплив на формування колективу. Колектив як педагогічно організована система відносин.

Тема 12. Зміст, форми і методи самовиховання та перевиховання

Самовиховання і перевиховання як складові процесу виховання. Самовиховання – вищий етап процесу виховання. Умови і фактори, що детермінують самовиховання. Рушійні сили самовиховання. Організація самовиховання учнів.

Перевиховання, його функції, етапи, принципи. Категорії дітей і підлітків, які підлягають перевихованню: педагогічно занедбані діти, важковиховувані діти і підлітки, неповнолітні правопорушники, неповнолітні злочинці. Причини педагогічної занедбаності і важковиховуваності учнів, шляхи їх попередження і подолання. Особливості виховної роботи з учнями, які потребують підвищеної педагогічної уваги.

Превентивна освіта.

Тема 13. Взаємодія соціальних інститутів у вихованні дітей. Педагогічні основи сімейного виховання

Роль сім'ї у вихованні дітей. Сімейно-родинне виховання. Соціально-виховні функції сім'ї. Батьківська сім'я – важливий інститут соціалізації дитини. Сім'я як специфічна педагогічна система. Вимоги до батьків як вихователів. Виховні функції батьків. Умови успішного виховання дітей у сім'ї. А.С.Макаренко про умови сімейного виховання. Труднощі, суперечності і типові недоліки виховання дітей у сучасній сім'ї. Типи фальшивих авторитетів (за А.С.Макаренком): підкупу, придушення, чванства, відстані, педантизму, резонерства, любові, дружби, доброти.

Засоби і методи сімейного виховання. Роль школи у педагогізації сім'ї і громадськості. Спільна робота школи і громадськості у вихованні дітей. Вплив церкви на виховання дітей у сучасному суспільстві. Роль засобів масової інформації, формальних і неформальних дитячих об'єднань у вихованні підростаючого покоління.

Тема 14. Система освіти в Україні. Управління системою загальної середньої освіти. Інноваційна діяльність у системі освіти

Поняття про школознавство. Предмет і завдання школознавства. Основи законодавства про освіту. Принципи побудови системи освіти в Україні. Структура освіти: дошкільна освіта, загальна середня освіта (початкова, базова, повна загальна середня освіта), позашкільна освіта, вища освіта, післядипломна освіта, аспірантура, докторантура, самоосвіта. Основні освітньо-кваліфікаційні рівні: кваліфікований робітник, молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр.

Педагогічний менеджмент як теорія та практика управління освітніми системами.

Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності. Інноваційні процеси в освіті. Поняття «передовий педагогічний досвід». Критерії оцінки передового педагогічного досвіду. Новаторство у школі. Вивчення, узагальнення і поширення педагогічного досвіду. Впровадження досягнень педагогічної науки у практику навчання і виховання.

Інноваційні навчальні заклади. Авторські школи. Сучасні педагогічні технології. Педагогічна технологія і майстерність учител

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Педагогіка» (денна форма навчання)

Тема	Кількість годин
-------------	------------------------

	Л	ПР	СРС	ІРС	Кон. заходи
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки. Дидактика					
Тема 1. Педагогіка – наука про виховання людини. Предмет і завдання педагогіки	2	2	6	-	
Тема 2. Розвиток, формування, соціалізація і виховання особистості	2	2	6		
Тема 3. Педагогічний процес. Технологія цілісного педагогічного процесу	2	2	8	-	
Тема 4. Предмет і основні категорії теорії навчання.	2	2	6	-	
Тема 5. Закономірності, принципи і правила навчання	2	2	6	-	
Тема 6. Зміст освіти в сучасній школі	2	2	6	-	
Тема 7. Загальні методи навчання. Основні види навчання та їх характеристика	2	2	8	1	
Тема 8. Форми організації навчального процесу. Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів	2	2	7		М.1
Змістовий модуль 2. Теорія виховання					
Тема 9. Зміст національного виховання. Основні напрями виховання	2	2	6	-	
Тема 10. Загальні методи виховання. Організаційні форми виховної роботи	2	2	6	-	
Тема 11. Колектив і особистість в умовах демократичного суспільства	2	2	6	-	
Тема 12. Зміст, форми і методи самовиховання та перевиховання	2	2	6	-	
Тема 13. Взаємодія соціальних інститутів у вихованні дітей. Педагогізація сім'ї і громадськості	2	2	6	-	
Тема 14. Система освіти в Україні. Управління системою загальної середньої освіти. Інноваційна діяльність у системі освіти	2	2	6	2	М.2 РКР
Разом	28	28	87	3	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

Тема. Педагогіка – наука про виховання – 2 год.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про педагогіку як науку про виховання.

Питання для обговорення:

1. Педагогіка в системі наук про людину. Предмет, основні категорії педагогіки і завдання педагогічної науки на сучасному етапі.
2. Народна педагогіка – першооснова становлення і розвитку педагогічної науки. Використання кращих надбань народної педагогіки у практиці роботи сучасної школи.
3. Методи педагогічних досліджень, їх характеристика.
4. Виховання як провідний фактор у розвитку і формуванні особистості.
5. Вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості школяра. Особливості виховання дітей різного віку. Моделювання студентами виступу на батьківських зборах на одну із тем: «Особливості виховання молодших школярів», «Особливості виховання підлітків», «Особливості виховання старшокласників».

Література [9; 11; 16; 19; 23; 30; 31; 38]

Практичне заняття 2

Тема. Зміст освіти в умовах національної школи – 2 год.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про зміст освіти в умовах національної школи.

Питання для обговорення:

1. Проблеми освіти у Конституції України.
 2. Загальна характеристика змісту освіти. Види освіти та їх характеристика.
 3. Основні документи, що відображають зміст шкільної освіти.
 4. Удосконалення змісту освіти відповідно до вимог законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту».
 5. Дискусія на тему: «Актуальні проблеми шкільного підручника».
- Література* [8; 17; 26; 30; 47; 48]

Практичне заняття 3-4

Тема. Методи навчання як компонент дидактичної структури – 2 год.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про методи навчання як компонент дидактичної структури.

Питання для обговорення:

1. Поняття про методи, прийоми, засоби навчання.
 2. Характеристика методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів.
 3. Характеристика методів стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів.
 4. Характеристика методів контролю і самоконтролю в навчанні.
 5. Засоби навчання.
- Література* [4; 7; 16; 19; 33; 40; 41; 58]

Практичне заняття 5-6

Тема. Основні види навчання; порівняльна їх характеристика – 2 год.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про основні види навчання.

Питання для обговорення:

1. Порівняльна характеристика пояснювально-ілюстративного і проблемного видів навчання.
 2. Порівняльна характеристика програмованого і модульного видів навчання.
 3. Розвивальне навчання як альтернатива традиційному.
 4. Ідеї розвивального навчання у діяльності педагогів-новаторів.
 5. МікрОВикладання: проведення уроку – панорами (фрагменти уроків за методикою вчителів-новаторів).
- Література* [5; 14; 19; 24; 27; 43; 45; 49]

Практичне заняття 7-8

Тема. Актуальні проблеми дидактики – 2 год.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про актуальні проблеми дидактики.

Питання для обговорення:

1. Індивідуалізація і диференціація навчання.
2. Організація навчального співробітництва в сучасній школі.
3. Гуманізація навчального спілкування на уроках.
4. Особистісно орієнтоване навчання.
5. Психолого-педагогічні проблеми розвитку обдарованих дітей.
6. Причини неуспішності учнів і шляхи їх подолання.
7. Тестова перевірка знань: за і проти.

8. Шляхи вдосконалення контролю і оцінювання у сучасній школі.
9. Дидактична технологія – основа оптимізації навчального процесу.
10. Сучасні технології навчання.

Література [9; 11; 16; 19; 23; 30; 31; 38]

Практичне заняття 9

Тема. Зміст національного виховання – 2 год.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про зміст національного виховання.

Питання для обговорення:

1. Проблема змісту виховання в сучасній школі.
2. Громадянське виховання: завдання, функції, система.
3. Формування правової культури особистості школяра.
4. Основні шляхи і засоби екологічного виховання учнів.
5. Економічна освіта та економічне виховання учнів. Підготовка дітей до праці в умовах нових економічних відносин.
6. Народна педагогіка про зміст виховання.

Література [9; 11; 16; 19; 23; 30; 31; 38]

Практичне заняття 10-11

Тема. Взаємодія соціальних інститутів у вихованні дітей. Педагогізація сім'ї і громадськості – 2 год.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про взаємодію соціальних інститутів у вихованні дітей.

Питання для обговорення:

1. Роль сім'ї у вихованні дітей. Засоби і методи сімейного виховання.
2. А.С.Макаренко про умови сімейного виховання.
3. Роль школи у педагогізації сім'ї і громадськості. Форми співпраці школи і сім'ї з проблем виховання дітей.
4. Досвід В.О.Сухомлинського з питання роботи з батьками учнів.
5. Вплив церкви на виховання дітей у сучасному суспільстві.
6. Діяльність дитячих і молодіжних організацій у контексті завдань сучасного українського виховання.

Література [8; 17; 26; 30; 47; 48]

Практичне заняття 12

Тема. Класний керівник у сучасній школі – 2 год.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про роботу класного керівника.

Питання для обговорення:

1. Професіограма особистості класного керівника.
2. Зміст і форми роботи класного керівника.
3. Захист дитини – основний напрям діяльності класного керівника.
4. Планування роботи класного керівника.
5. Обговорення за участю кращих класних керівників середніх загальноосвітніх шкіл м.Тернополя питання: «Актуальні проблеми діяльності класного керівника в сучасній школі».

Література [4; 7; 16; 19; 33; 40; 41; 58]

Практичне заняття 13-14

Тема. Педагогічні інновації. Передовий педагогічний досвід – 2 год.

Мета: виявити та закріпити на практиці теоретичні знання про передовий педагогічний досвід.

Питання для обговорення:

1. Інноваційні процеси в освіті. Акмеологічний підхід.
2. Інноваційні навчальні заклади. Авторські школи.
3. Педагогічна технологія і майстерність учителя.
4. Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду.
5. Новаторство у школі.

Література [9; 11; 16; 19; 23; 30; 31; 38]

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Відповідності до Наказу ректора ТНЕУ «Про комплексне індивідуальне завдання» № 325 від 25 червня 2011 р. **комплексне практичне індивідуальне завдання** (далі КПЗ) є різновидом самостійної, індивідуальної навчальної роботи студента, спрямованої на поглиблене опанування і практичне застосування, в ході вирішення завдань навчального чи навчально-дослідницького характеру, знань, отриманих в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Основна мета КПЗ з дисципліни «Педагогіка» - це збільшити ефективність вивчення частини програмного матеріалу студентами і на основі здобутих знань, пізнаних концептів та підходів удосконалити його систематизацію, узагальнення, закріплення та практичне застосування.

КПЗ реалізується у формі наскрізної практичної задачі, вирішення якої потребує успішного засвоєння змісту навчального курсу «Педагогіка» та використання отриманих знань, набутих умінь і навичок, здобутих у процесі лекційних, семінарських занять, сформованих як комплекс тестових, термінологічних, методологічних питань, дефініцій, рефератів і підготовки до них та опрацювання завдань для самостійної роботи.

У процесі перевірки КПЗ викладач з'ясовує й оцінює вміння студента відбирати, систематизувати і творчо осмислювати матеріал, працювати зі спеціальною літературою, робити правильні й логічні висновки, знаходити в них головне, формулювати та викладати свої обґрунтовані позиції.

Варіант комплексного практичного індивідуального завдання закріплює за кожним студентом керівник курсу відповідно до списку студентів курсу.

КПЗ видається студенту у перші два тижні навчання та виконується впродовж семестру відповідно до встановлених графіків, дотримання яких є необхідною передумовою допуску до здачі змістових модулів.

Підготовка КПЗ включає такі етапи:

- вивчення навчальної літератури за темою(ми) КПЗ;
- складання структури (схеми) змісту КПЗ відповідно до теми ЕСЕ;
- підбір і вивчення спеціальних літературних, наукових джерел з метою формування сюжету ЕСЕ;
- оформлення списку десяти джерел з теми ЕСЕ відповідно до **вимог оформлення бібліографічного опису (форма 23)**;
- консультації з викладачем;
- передача роботи викладачеві для оцінювання.

Невиконання вищенаведених вимог є підставою для повернення КПЗ студенту на доопрацювання для уточнення окремих положень чи висновків. Після відповідних доробок робота може бути подана для повторної перевірки і остаточної оцінки викладача.

Виконання КПЗ є обов'язковим для кожного студента, що вивчає дисципліну «Педагогіка», рівень виконання якого оцінюється за 100-бальною шкалою відповідно до вагового коефіцієнта як окремий заліковий модуль.

Оцінювання КПЗ повинно сприяти реалізації таких завдань:

- підвищення мотивації студентів до систематичного активного навчання протягом семестру та навчального року, їх переорієнтація з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок;
- відповідність переліку, форм та змісту контрольних заходів і завдань робочій програмі з дисципліни «Педагогіка»;
- подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні знань, що забезпечується системою контрольних заходів із застосуванням 100-бальної шкали оцінювання, а також врахуванням усіх видів навчальної роботи студента протягом семестру;
- забезпечення належних умов для вивчення програмного матеріалу з дисципліни «Педагогіка»;
- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів, розвитку їх творчого мислення та підвищення ефективності навчального процесу.

Система оцінювання знань студентів по виконанню КППЗ здійснюється шляхом проведення кредитно-модульних контрольних заходів, які включають:

№ п/п	Форма контролю	Напрямки контролю	Об'єкти контролю	Результат
1.	Оцінювання виконання КППЗ	Виконується кожним студентом індивідуально в письмовій формі відповідно до рекомендацій	<ul style="list-style-type: none"> ✓ пізнавальна діяльність студентів, їх творчість, аналітичність; критичність і самостійність; ✓ ефективність вироблення навичок первинної обробки інформації, роботи з документами, монографіями, підручниками; ✓ уміння узагальнювати та інтегрувати отриману інформацію; ✓ робота з першоджерелами, чинним законодавством і матеріалами практики; ✓ рівень оволодіння навичками самостійної роботи 	Рівень виконання КППЗ оцінюється за 100-бальною шкалою, а оцінка включається до залікового кредиту як окремий заліковий модуль

Темі КППЗ

1. Особливості педагогічної науки на сучасному етапі.
2. Державна освітня політика та її законодавче забезпечення.
3. Етнодидактика як складова теорії навчання.
4. Навчання як фактор виховання особистості школяра.
5. Стратегічні питання сучасної дидактики.
6. Дидактика шкільного підручника.
7. Шляхи гуманізації змісту освіти в сучасній загальноосвітній школі.
8. Проблема розвитку мотивів учіння в умовах сучасного уроку.
9. Способи організації навчального співробітництва.
10. Гуманізація навчального спілкування на уроках.
11. Специфіка навчання обдарованих дітей.
12. Технології індивідуалізованого навчання.
13. Технології диференційованого навчання.
14. Психологічні умови забезпечення розвитку творчого потенціалу молодших школярів (підлітків, старшокласників – на вибір студента).
15. Особистісно-орієнтоване навчання.
16. Застосування інформаційних технологій на уроках у початковій школі (в середніх, старших класах – на вибір студента).
17. Реалізація проблемного підходу на уроках.

18. Співтворчість учителя та учнів як умова розвитку відповідального ставлення до навчання.

19. Інтерактивні методи в навчанні старшокласників.

20. Вплив емоцій на ефективність навчального процесу.

Порядковий номер кожного студента в журналі відповідає порядковому номеру теми.

7. Самостійна робота

№ п/п	Назви тем	К-сть годин
1	Напрями зарубіжної педагогіки	5
2	В.О.Сухомлинський про виховання як фактор розвитку дитини	5
3	Історія становлення та розвитку дидактики	8
4	Оптимізація та інтенсифікація процесу навчання	5
5	Теорії формування змісту освіти	5
6	Історія розвитку теорії методів навчання. Вибір і поєднання методів навчання	8
7	Особливості застосування тестів під час здійснення різних видів перевірки. Неуспішність учнів і шляхи її подолання. Моніторинг навчальних досягнень учнів	8
8	В.О.Сухомлинський про багатофакторний характер процесу виховання	4
9	В.О.Сухомлинський про моральне виховання	5
10	Застосування методів виховання в умовах сучасної шкільної практики	5
11	Стадії розвитку колективу за А.М.Лутошкіним. В.О.Сухомлинський про формування колективу	5
12	Теорія управління	5
13	Шляхи до творчої педагогічної діяльності	8
14	Дидактичні принципи Я.А.Коменського	5
15	Педагогічні ідеї А.С.Макаренка та В.О.Сухомлинського і сучасність	5
Всього		87

8. Тренінг з дисципліни Організація і проведення тренінгу (4 год.)

Тренінг складається з двох частин.

Перша частина – це ЕСЕ – сучасна, індивідуальна студентська наукова робота, спрямована на формування творчої особистості з власними думками, вираженими позиціями та оригінальною точкою зору;

ВИМОГИ ДО ЕСЕ:

ЕСЕ (франц. — спроба, начерк) — невеликий за обсягом прозовий твір, який має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми; це жанр, який лежить на перетині художньої та публіцистичної (часом науково-популяризаторської) творчості.

Визначальними рисами ЕСЕ, як правило, є незначний обсяг, конкретна тема, дана в підкреслено вільному, суб'єктивному її тлумаченні, вільна композиція, парадоксальна манера мислення. Як правило, ЕСЕ виражає нове, суб'єктивне слово про щось і має біографічний, публіцистичний, науково-популярний характер.

Стиль есе відрізняється образністю, застосуванням короткого влучного чи оригінального усталеного висловлювання, використанням образу чи слова в переносному значенні, свідомою настановою на розмовну інтонацію за допомогою сукупності слів певної

мови чи діалекту. У ЕСЕ на перший план виступає особистість автора. Суміжними жанрами для ЕСЕ є поезія в прозі та науковий нарис або філософський трактат (див. – *інтернет-ресурс* <http://uk.wikipedia.org/wiki>).

Обсяг ЕСЕ не повинен перевищувати чотирьох сторінок формат А 4, міжрядковий інтервал – 1,5.

Автор ЕСЕ має оригінально, у вишуканій формі застосовувати джерела, але не цитувати їх.

Друга частина тренінгу на вибір:

- Розробити анкету по вивченню інтересів школяра.
- Підібрати ситуації, які свідчать про вплив різних факторів на розвиток і формування особистості.
- Написати твір на тему «Естетика мого життя».
- Підготувати виступ на тему: «Моральні цінності мого життя».
- Дати характеристику навчальному підручнику (підручник за вибором).
- Скласти розповідь-опис, розповідь пояснення, художню розповідь; скласти питання до бесіди (тема за вибором).

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Педагогіка” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування за кожним змістовим модулем;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання виконання КПЗ;
- залік.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Педагогіка” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ, враховуючи поточне опитування)
30%	40 %	30 %
6-9 тиждень	15 тиждень	17 тиждень

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)

35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним іспитом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Опорні конспекти лекцій, навчальні посібники.	1-14
2	Робоча навчальна програма.	1-14
3	Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного(модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.	1-14
4	Засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).	1-14
5	Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка».	1-14
6	Програмне забезпечення: Microsoft Office Word, Microsoft, PowerPoint, AIMP, Moodle.	1-14
7	Технічне забезпечення: ноутбук, проектор.	1-14

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Гін А. Прийоми педагогічної техніки. Київ: ЦНЛ, 2020. 112с.
2. Долганова О., Петрова О., Шарохіна Е. Педагогіка. Київ: Дакор, 2020. 192с.
3. Зайченко І. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи. Київ: Ліра, 2018.
4. Зайченко І. Історія педагогіки. Київ: Слово, 2020. 380с.
5. Капська А. Соціальна педагогіка. Київ: ЦНЛ, 2019. 350с.
6. Кузнецов С. Загальна та професійна педагогіка. Київ: ЦНЛ, 2019. 320с.
7. Куцебо Р. Загальна та професійна педагогіка. Київ: ЦНЛ, 2018. 280с.
8. Левківський М., Пашенко Д. Історія педагогіки. Київ: ЦНЛ, 2019. 390с.
9. Мойсеюк Н. С. Педагогіка: Навч. посібник. Київ: Слово, 2019. 608 с.
10. Мілорадова Н. Педагогіка. Київ: ЦНЛ, 2018. 380с.
11. Мухіна Г. Педагогіка та психологія вищої школи. Кіхв: Дакор, 2020. 360с.
12. Пашенко М., Красноштан І. Педагогіка. Київ: ЦНЛ, 2021. 650с.
13. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології: підручник для педагогів ринкової системи освіти. Київ: Слово, 2019. 616 с.
14. Педагогіка: Хрестоматія. / Уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ: Ліра, 2018. 700 с.
15. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. Наук.-метод. посібник. Київ: Ліра, 2019. 192 с.
16. Практикум з педагогіки: Навч. посіб. / За заг. ред. О. А. Дубасенюк. Київ: Ліра, 2019. 464 с.
17. Рудницька О. Педагогіка загальна та мистецька. Київ: Дакор, 2020. 320с.
18. Ортинський В. Педагогіка вищої школи. К: ЦНЛ, 2019. 420с.
19. Шевців З. Основи соціально- педагогічної діяльності. Київ: ЦНЛ, 2019. 450с.
20. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посіб. Київ: Дакор, 2019. 560 с.

Додаткова література

1. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. (Кн.1. Особистісно-орієнтований підхід: теоретично-технологічні засади). Київ:, 2018. 278 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. (Кн.2. Особистісно-орієнтований підхід: науково-практичні засади). Київ:, 2018. 342 с.
3. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посіб. для вузів. Дрогобич: Світ, 2017. 528 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка. Київ: Ліра, 2019. 576 с.
5. Дитячі об'єднання України // Шкільний світ. 2009.- №21-23. 128 с.
6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. Київ: Слово, 2017. 532 с.
7. Концепція 12-річної середньої загальноосвітньої школи // Директор школи.-2012.- №1.- С.11-15.
8. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах // Директор школи. 2009.- №4. 30 с.
9. Котович Н.К. Модели воспитания школьников: Пособ. для руковод. учреждений образования, педагогов, воспитателей. Минск:, 2018. 120 с.
10. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.П. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. Київ: Ліра, 2019. 429 с.
11. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. Київ: Ліра, 2018. 418 с.
12. Лозова В.І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів. Харків:, 2019. 164 с.
13. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання.- Харків, 2020. 400 с.
14. Ляшенко О. Вимоги до підручника та критерії його оцінювання // Підручник ХХІ століття.-2016.- №1-4. С.60-65.
16. Максимов В.Г. Педагогическая диагностика в школе. Минск: Слово, 2020. 272 с.
17. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання / авторський колектив; за ред. Є. М. Бачинської, О. В. Матушевської. Біла Церква : КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», 2020. 109 с.
18. Методика дистанційного навчання: збірник статей / За ред. В. А. Ребрини. Хмельницький: ХОППО, 2020. 81 с.
- Народна педагогіка: світовий досвід / Уклад. А.І. Кузьмінський, В.А. Омеляненко. Київ: Ліра, 2019. 124 с.
9. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. 2002.- №33. С.4-6.
20. Островерхова Н.М. Аналіз уроку: концепції, методики, технології. Київ: Дакар, 2018. 352 с.
21. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад. А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. Київ: Ліра, 2018. 700 с.
22. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології: Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. Київ: Ліра, 2019. 616 с.
23. Побірченко Н., Лопушанська Г., Онаць О. Шкільний менеджмент // Директор школи. 2019.- №29-30. С.27-36.
24. Пошетун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник. Київ: Ліра, 2019. 192 с.
25. Практикум з педагогіки: Навч. посіб. / За заг. ред. О.А. Дубасенюк. Київ: Ліра, 2019. 464 с.
26. Програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. Київ:, 2013. 27 с.
27. Сергеева В.П. Классный руководитель в современной школе. Минск:, 2019. 224 с.
28. Сухомлинська О. Виховання як соціальний процес: особливості сучасних трансформаційних змін // Рідна школа, 2004. №2. – С.2-6.
29. Чайка В.М. Основи дидактики: Тексти лекцій і завдання для самоконтролю: Навч. посіб. для студ. вищих пед. навч. закладів. Тернопіль, 2002. 244 с.
30. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посіб. для студ. вузів. Київ: Ліра, 2015. 560 с.

